

ב"ה

הוראות הרבי

בענין

ההכרח דלימוד

הלכות הצריכות

והחדרת יראת-שמים

בכל המוסודת ובכל הגילים

בלקט ע"י הרב לוי גאלדשטיין

מוסד חינוך

אהלי מנחם

שצריך להיות נכלל לימוד הלכות הצריכות בחיי היום יומים -

זוה בא לכל לראש

במענה על מכתבו, בו מודיע אודות עבודתו בקדש להדריך ילדי בני ישראל ביראת שמים בלימוד תורה ובקיום מצותי, ואשרי חלקו שזכה לזה, אשר גודל ענין קירוב בני ישראל לאבינו שבשמים, אין די באר. ובמ"ש אודות תכנית הלימודים עמהם, מובן שצריך להיות נכלל לימוד הלכות הצריכות בחיי היום יומים של המושפעים שלו, זוה בא לכל לראש, וכמאמר רז"ל לא המדרש עיקר אלא המעשה. ובמח יכול לברר לאיזה פרטים נזקקים ביותר, וגם על זה נאמר ותשועה ברוב יעין.

(כרך יב ד'רסא עמוד תמה)

להיות בקיאים בהלכות הצריכות

בחיי היום יום ושבתות וימים טובים

מוכרח ללמוד הלכות הצריכות ורגילות, וכמבואר בהלכות ת"ת לרבנו הזקן. וכיון שנתמעטו הלככות – צריכים ללמוד תחילה בהלכות פסוקות מבלי פלפולים, ובלבד לידע את המעשה אשר יעשון ומצות ה' אשר לא תעשינה וללמוד איזה פעמים באופן כזה.

והלואי ה' מתחילים בלימוד זה איזה שנים לפני הכנס לעול המצות שאז היו נזהרים ונשמרים מכמה ענינים שעוברים עליהם מחסרון ידיעה. ושגת תלמוד עולה כו'.

... והלואי ויתעוררו כל הנהלות הישיבות מהגדולות עד הקטנות לחייב (ולזכות) את כל תלמידיהם ואפילו הגדולים שבגדולים להיות בקיאים בהלכות הצריכות בחיי היום יום ושבתות וימים טובים.

(ממכתב י"ח אדר, תשמ"ז – נעתק מספר לקוטי הלכות והנהגות בחינוך עמה"ק-)

הכרה אין יהדות חינוך במצוות מעשיות

און ערשט דערנאך דער לימוד וידיעה

לו אישר חילי וואלט איך איינגעפירט בכל מקום ומקום:

(א) מיט קינדער זאל מען זיך בעיקר פארנעמען מיט די הכרה אין יהדות

חינוך במצוות מעשיות און ערשט דערנאך דער לימוד וידיעה.

(ב) אין דעם סדר פוך יגדיל תורה זאל לכל לראש זיין, מען זאל גוט וויסן א

דין פשוט אן חכמות און אופשמעלן בא אידן בעלי הוראה זיי זאלן קענען פסק'ענען א שאלה.

מיין כוונה איז... קינדער דארף מען געבן די הכרה אז זיי זיינען פארבונדן מיטן

אויבערשטן און עם זאל זיין דער לימוד ההלכות ... יעמאלט וועט... יעדער מלמד... קענען זאגן ראו גידולים שגדלתני."

(שיחת יו"ד שבט תשמ"ו, סעיף ט"ו)

איישר חילי הייתי מנהיג לימוד זה בכל המוסדות חינוך

מתחיל מגני ילדים ומסיים בישיבות וכוללים לאברכים

... ולפלא שאין בשיעורים גם שיעור בלימוד הלכות הצריכות בחיי היום

יומים אשר העדר הידיעה בזה מבהיל, אף שדוקא ידיעות אלו נחוצות ביותר, כי ה"ז

כל האדם לעשות את מצות ה' אשר תעשינה ושלא לעשות את מצות ה' - אשר לא

תעשינה, וחמורים וערכים דברי סופרים וכו', ועיין ג"כ בהל' ת"ת לרבנו הזקן ב, ט.

ויה"ר שיזכה את סביבתו בהנהגת לימוד זה וכנ"ל מתחלה ידיעת הדינים

אפילו בלא המקורים והנימוקים, וכונתי בפשטות ברכות הנהגין, דיני התפלה,

מלמול בשבת כו' וכו', ואי איישר חילי הייתי מנהיג לימוד זה בכל המוסדות חינוך

מתחיל מגני ילדים ומסיים בישיבות וכוללים לאברכים, כי לדאבון ולצער הצד השוה

שבהם, הוא אי שימת לב כדבעי ללימודים הנ"ל. ובפרט בדור זה שאינם נקנים בראי בהנהגת הבית והרחוב ואדרבה כו' וד"ל.

(כרך י ג'לא עמוד ער)

העם הארצות בדור הכי צעיר, בעיני ברכות הנהנין, תפלה שמירת

שבת וכו' וחסרון הידיעה בהם, הכי מבהילים

... וכבר מלתי אמורה בכנון דא, שבהנוגע להנוער דארצות הברית, הנה בכל הגילים ובכל הכתות, צריך ללמדם הלכות הצריכות למעשה בחיי היום יומים, ולא עוד אלא שהלואי הי' קובעים לימוד זה גם המבוגרים והגדולים כי העם הארצות בדור הכי צעיר, בעיני ברכות הנהנין, תפלה שמירת שבת וכו' וחסרון הידיעה בהם, הכי מבהילים, ורואים במוחש הענינים הנגדרים על ידי זה הבלתי רצוים לגמרי, וק"ל אף שפשוט שאינו דומה שיעור הזמן שיש לקבוע בזה בכל הכתות, אבל פשוט שמוכרח הלימוד, ושמוכרח לעורר ולוורז התלמידים שגם בשעות העומדות לרשותם, יחזרו על דינים אלו ויוסיפו ללמוד בהם, ובפרט שהרי הקיצור שלחן ערוך מועתק גם לשפת המדינה, שפה האנגלית.

(כרך יז ו'שם עמוד רי)

ולדאבון הרב וביני לבינו ככל אשר תגדל ידיעת הבחור בתורה

תמעט אצלו הידיעה בהנ"ל

... ברובא דרובא חסרה הידיעה דהלכות הצריכות בחיי היום יומים, והיינו כפשוטו בהלכות ברכות הנהנין, הפסק בתפלה, מוקצה בשבת כו' וכו', ולדאבון הרב וביני לבינו ככל אשר תגדל ידיעת הבחור או האברך בתורה תמעט אצלו הידיעה בהנ"ל. והרי ידוע פסק משנה שלא המדרש עיקר אלא המעשה, ובפרט מעשה בענינים הבאים לאדם מדי יום ביומו ואשר ברובא, המציאות דהלכות הנ"ל

אין פנאי לעיין בספר אלא צריך להחליט על אתר. ולמרות כל זה לא ראינו משתדלים בלימוד הלכות אלו, ולא רק שאין משתדלים בזה אלא שנעשה זה ענין של מהיכי תיני, וכחלק התורה המשותף לעמי הארצים ולנשים, אף שידוע ומפורסם שזה הי' מתקנת משה רבנו הראשונות, ללימוד הלכות חג בחג ולפני החג שהוא מפני מעמים הנ"ל. ועיין בשו"ע רבנו הזקן ריש סימן תכ"ט ובהלכות ת"ת סוף פרק א' ולשונו של רבינו הזקן באגה"ק בסופו.

ויה"ר שיתחילו בזה בהקדם ככל האפשרי כי הרי כל יומא ויומא עביד עבדתי'.

(כרך יג' צא עמוד קל)

דוקא הלומדים בשיעורים עמוקים בש"ס ופוסקים וראשונים, חסרים

יותר בידיעה בהלכות הצריכות

.. ואשרי חלקו שהעמידתו ההשגחה העליונה ללמד תורה לבני ישראל, ובודאי עושה זה בהקדמת מפתחות החיצונים ראשית חכמה יראת ה', על ידי אמירת דבי התעוררות לפני שומעי לקחו וע"י השיעורים בהלכות הצריכות לדעתם בחיי היום יומים, וברובא דרובא הנה דוקא הלומדים בשיעורים עמוקים בש"ס ופוסקים וראשונים, חסרים יותר בידיעה בהלכות הצריכות נוסף מאמר רז"ל ששגגת תלמוד עולה וכו' ופשוט שאין בזה כל ענין של בושח ח"ו, וכידוע ממנהג כמה גדולי ישראל שהי' להם קביעות בלימוד הלכות הצריכות, הלכה למעשה דוקא, ושנוי הוא בתורה שבכתב וכפול בתורה שבע"פ, וכמ"ש את האלקים ירא גו' כי זה כל האדם וכמרו"ל לא המדרש עיקר אלא המעשה, והאריכות בדבר המובן אך למותר, ולא באתי אלא להוציא מלב אלו המועים והתועים, ואצ"ל בארצנו הק' ת"ו אשר נתוספו בה כמה דינים התלויים בארץ.

(כרך יב ד' רלג עמוד תכ)

דרישת השעה - להחדירם רוח יראת שמים

.. ובודאי למותר לעוררו על דרישת השעה שבלי נפק"מ מצד איזה ענין באים בקשר עם בני ובנות ישראל, צ"ל הנקודה התיכונה בזה - להחדירם רוח יראת שמים ולהכירם ההכרח המוחלטי בקיום מצות מעשיות. ואף שאופני ההסברה וצורתה פשוט שאינו דומה בכתות נמוכות או בכתות גבוהות, אבל המטרה אחת היא, ובהתבוננות יש למצוא בכל הלימודים איזה שיהיו, אופן לשלב פתגם התעוררות ביר"ש ומסקנא בהנוגע למצות מעשיות, וכנראה במוחש. ועתה מודגש עוד יותר הכתוב בתורתנו את האלקי' ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם. ומהג"ל מובן ג"כ שמה שמסיים במכתבו, שמצטער על ביטול תורה הנגרם לו ע"י שעבר לאמר שיעור, שאין זה ביטול תורה אלא אדרבה קיומה, ובפרט במקום כבאר שבע, שבזה הרי פסק דין ערוך וברור שמצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים, הנה בלשון רש"י תבטל ת"ת ועסוק במצוה (מו"ק ט, ב).

בברכת הצלחה לקרב לבן של בני ישראל לאבינו שבשמים לעשותם חרדים לדבר ה' לומדי תורתו ומקיימי מצותיו.

(ברך טו ה'תמוח עמוד קלב)

סו"ם המעשה הוא העיקר וכמ"ש את האלקים ירא

ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם

... לפלא קצת שבהשיעורים שלומד ברבים אינו מזכיר שיעור לימוד הלכות הצריכות בחיי היום יומים (מלבד חיי אדם הלכות שבת שאין זה מספיק כלל וכלל כמובן), שהרי סו"ם המעשה הוא העיקר וכמ"ש את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם, ולכמה מקומות כבר כתבתי וכן מסרתי בע"פ ע"ד ההכרח הגדול לפרסם הידיעות בדיני ברכות הנהנין הפסק בתפלה, מוקצה כו' שרבה העם הארצות בזה במדה מבהלת, ואם בדורות שלפנינו זרוזו על זה (עיין הלכות ת"ת לרבנו הזקן

ובהקדמות השו"ע לרבנו הזקן וכו'), עאכו"כ בימינו אלה שהי' הפסק ובלבול המוחין, ובפרט הדור הצעיר שאינו רואה הנהגה ישרה בהנ"ל ברחוב ולא בבית, שמוכרח ללמוד בבית הספר ובביהמ"ד אפילו ענינים הפשוטים ביותר ובפרט בהנ"ל, ועל כגון דא נאמר שגגת תלמוד עולה זדון, ובודאי ישתדל עכ"פ מכאן ולהבא שיתפרסמו דינים אלו ע"י לימוד ובאופנים המתאימים וכו' וחפץ ד' בירו יצליח.

(כרך י ג' שיג עמוד שנה)

יראת ה' לחיים, אז פון יראת שמים קומט צו אין געזונט

... וויסענדיג וואס עס שטייט אין ספרים בכלל און אין ספרי חסידות בפרט אויף דעם פסוק יראת ה' לחיים, אז פון יראת שמים קומט צו אין געזונט איז אויב אפילו דארטען איז די לופט בעסער, איז אבער די הוספה אין יראת שמים אין דעם יעצמיגען חדר וואו ער לערנט, וועט אויספילען אויך דעם גשמויות'דיקען געזונט פון אייער זון, און דעריבער זאל ער געזונטערהייט און פרייליכערהייט לערנען אין דעם חדר תורה ביראת שמים..

(כרך י ג' ריד עמוד רנב)

הכנסת המסכתות סדר מועד ומס' ברכות בסדרי לימוד הישיבות

... כבר צווחו קמאי על דא וכמובא בכו"כ ספרים זה כבר מאות בשנים, ומזמן לזמן הנני מעורר בעת התועדות והזדמנויות שונות על ההכרח הכי גדול בלימוד הלכות הצריכות בחיי היום יומים בהכנסת המסכתות סדר מועד ומס' ברכות בסדרי לימוד הישיבות וכו', ויעוין בהקדמת בני רבנו הזקן להשו"ע שלו שמבואר שם סדרי לימוד מפורט, ואף שגראית הזוהר בזמן האחרון, הגה מובן שאיננה מספיקה כלל וכלל..

(כרך יא ג' תשעח עמוד שצה)

שכל עניני היהדות צריכה להספיק להתלמידים הישיבה

אפילו הענינים הפשוטים ביותר

... בהודמנות זו אתענין לדעת ע"ד הלימוד - בע"ח - הלכות הצריכות בחיי היום יומים, אף שבדורות שלפנינו לא הי' הכרח להכניס זה בתור לימוד ישיבה כיון שהתלמידים ידעו עד"ז בביתם ע"י חינוך אבותיהם בעוה"ר אין זה כלל המצב עתה, שכל עניני היהדות צריכה להספיק להתלמידים הישיבה אפילו הענינים הפשוטים ביותר, והרי סו"ס זהו העיקר וכמו"ש את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם,

(כרך יד ד'תשעה עמוד כח)

בעוה"ר ידיעת דינים דחלק או"ח שהם היותר מצוים ורגילים ביותר,

חלושה במאד מאד, והרי שגגת תלמוד עולה וכו'.

... אינו מזכיר במכתבו שיש אצלם לימוד הלכות הצריכות בחיי היום יומים, ואפשר אין זה אלא השמטה בכתיבה, ובכל אופן מובן וגם פשוט הכרח לימוד זה ובפרט בתקופתנו, שהרי בדורות שעברו, הנהגות יום יום ידוע כאו"א מבית הוריו ואפילו מהרחוב, ופשיטא מביהכ"נ לשם היו הולכים פעמיים או שלש פעמים ביום משא"כ בדור יתום שכל זה צריך להמציא מוסד החינוך בו נמצא הילד או הילדה, מתחיל מאל"ף בית והלכות הצריכות בענינים היותר פשוטים, והלואי היו מנהיגים לימוד זה אפילו בישיבות הגדולות כי בעוה"ר ידיעת דינים דחלק או"ח שהם היותר מצוים ורגילים ביותר, חלושה במאד מאד, והרי שגגת תלמוד עולה וכו'.

(כרך מז ה'תתצד עמוד קמז)

הרי רואים במוחש עד כמה חסרה הידיעה דוקא בהלכות אלו -

ועד לאופן הכי מבהיל

... תקותי חזקה אף שאינו מזכיר עד"ו, שעושה ככל יכולתו גם בהפצת הלימוד דהלכות הצריכות בכל החוגים ובכל הגילים, שהרי רואים במוחש עד כמה חסרה הידיעה דוקא בהלכות אלו ולא רק בהנוגע למנהג חומרא והידור מצוה, כ"א להמצוה עצמה, ולא דוקא מצוה דרבנן, כ"א גם וכו', ועד לאופן הכי מבהיל. ואם בזמן רבנו הזקן הרעישו ע"ד לימוד הלכות אלו, וכנראה גם מההקדמה לשו"ע רבנו הזקן, עאכו"כ בתקופתנו זו ובמדינות האלו, וק"ל. והרי באתרי' נקל עוד לפעול בזה. וכידוע המשל שזריעה ונטיעה בקרקע בתולה אין דורשת עבודה ויגיעה לעקור ומורות זרות וכו'.

(כרך יט ז'שסב עמוד שסה)

כדאי לחפש עצות מתאימות ע"י בחינות מיוחדות נתינת פרסים

וכיו"ב שיהיו המושפעים בקיאים בהם

14) בנועם קבלתי מכתבו מכ"ד כסלו, בו מבשר טוב מהשתפרות מצב מושפעיו והלימודים והעיקר בהנוגע למעשה. וכודאי גם על להבא ידגיש גודל המעשה שהוא העיקר, וכפסק המשנה, שלכן נחוי' ביותר וביותר לימוד הלכות הצריכות בחיי היום יומים. וכדאי לחפש עצות מתאימות ע"י בחינות מיוחדות נתינת פרסים וכיו"ב שיהיו המושפעים בקיאים בהם. וכוונתי פשוטה - הלימוד דברכות הנהנין, הפסק בתפלה וכיו"ב.

(כרך י ג'קנח עמוד קצב)

יש להשתדל להנהיג לימוד סימנים מלוקמים

.. בודאי למותר לעוררו, וכן למסור עד"ז לכל מקום שהשפעו מנעת אודות הנחיצות הגדולה לדעת הלכות הצריכות לדעתם בחיי היום יומים, אשר בשלומדים שו"ע ובפרט על הסדר מתארך הזמן בה בשעה שכל יומא ויומא עביד עבדתי'. ולכן יש להשתדל להנהיג ג"כ לימוד סימנים מלוקמים או יותר טוב סימנים מלוקמים מדרך החיים עם נתיב החיים הנדפס בכמה סידורים, והרי זה כל האדם את האלקים ירא ואת מצותיו שמור. ולכן מוכרח בכלל לימוד התורה בחלקה המביאה לקיום אלקים ירא, הלימוד בהלכות הצריכות המביא לזאת מצותיו שמור, והשוי"ת יצליחו לבשר טוב בכל הנ"ל.

(כרך יא ג' עתה עמוד רפא)

על מי מוטלת אחריות התלמידים

בשעות שאינם נמצאים בישיבה?

... בודאי אף שאינו מזכיר עד"ז משתדל לחקור באופן המתאים בדרכי נועם ובחשאית הדרושה אודות הנהגת התלמידים מחוץ לשעות במ נמצאים בהשגחתו ובפקוחו, ובפרט בימי הש"ק אשר קדש הוא לה', ולאורך גיסא דוקא או התלמיד נמצא ברשות עצמו ולא כל ההורים יודעים באיך לכוונם בכיוון הרצוי.

מובן שדברי בזה לא רק בהנוגע לו ולכתתו, אלא לכל העוסקים בחינוך הכשר על טהרת הקדש, וכמבואר בארוכה בהודמנות אחרת, אשר לא כימים הראשונים ימים אלו, שהחדר והישיבה היו תפקידם רק בהנוגע להוספת ידיעות, משא"כ בזמננו שתפקידם העיקרי הוא חינוך להיות יהודי שומר תורה ומצוה, ואפילו בהנוגע לילדים שבבתיהם שמירת התורה והמצוה כדבעי, גם הם נמצאים משך זמן ברחוב בו מנשבים רוחות בלתי רצויות, וכו' - שמוזה מובן שהאחריות של הנהגת הילדים בימי הש"ק ויום טוב ובכלל באותן השעות שאינם נמצאים במוסד המתאים, גם היא על שכם המחנכים שלהם, אף שמוכן שצורת הפקוח עליהם בימים ושעות אלו - אפשרית רק באופן אחר לגמרי מאשר בשעות הלימוד, ולפעמים תכופות נזקקים בזה לעזר ההורים וכו' אבל היוזמים בזה והאחריות הוא, כנ"ל, על שכם המחנכים.

(כרך יד ה'קפא עמוד תה)

רשימת דברים מדברי המזכיר הרי"ל שי' גרונער,שאמר בשם הרבי, בנוגע לחינוך.

בעת ה"מלוה מלכה" של מלמדי אהלי-מנחם, מוצש"ק פי תרומה (?), תשס"ג.

(א) גודל הזכות להיות מלמד במוסד של הרבי, זהו צינור מיוחד של כל הברכות, וכמובן, שהצינור הוא רק כאשר עובדים במלאכת החינוך, משא"כ כאשר עוזבים את המוסד.

(ב) יש להסתכל על כל תלמיד כבנו יחידו של הקב"ה, ובמילא, הרי היחס אליו צ"ל אך ורק מתוך אהבה וקירוב, כמובן ביחד עם משמעת הדרושה.

(ג) בנוגע לתלמיד שאינו מתנהג כראוי, ומפריע לשאר הכתה, האם יכולים לשלחו לחוץ? התשובה: אין ענין לשלוח לחוץ סתם להסתובב (צו וואלגען זיך), כי זהו היפך ענין החינוך ממש!

ואפילו אם בדעתו של המלמד לשלחו רק לאיזה דקות בלבד, הנה, כרגיל לעתים תכופות, הרי המלמד נעשה טרוד בענייניו, ושוכח לגמרי על התלמיד הנמצא בחוץ, ובמילא נשאר הרבה יותר זמן בחוץ.

ועוד, הרי השילוח לחוץ מראה להתלמיד (ונומע בו ההרגש) שאין הלימוד דבר נחוץ, ולבלות זמן בביטול תורה הוא בסדר.

משא"כ השילוח להמנהל - שימפל בו כראוי ודרוש.

(ד) אודות קנסות של ממון: הרי"ז קנס להורים ולא להתלמיד! ובמילא לא מרויחים כלום. וע"כ יש למנוע מזה לגמרי, ולחפש קנס היותר מתאים לתועלת חינוך התלמיד.

(ה) אודות הנהלה הגשמי: סיפור מתלמידה שלא שלמו השכר-לימוד ונשלחה הביתה. והלכה ושאלה את הרבי מה לעשות.

הרבי ציוה עלי' שתלך ותגיד להנהלה "אתם מלמדים אותי שהכסף יותר חשוב מלימוד התורה!" וכאשר יש בעי' בנוגע לשכר הלימוד, אין לערב בזה התלמידים, כי זהו ענין שהוא בין ההורים והנהלה בלבד.

(ו) על המלמד מוטלת האחריות של התלמידים, לא רק בעת המצאם בכותלי הישיבה, כי אם, גם בשאר שעות היממא, היינו 24 שעות היממא! בשנים קדמוניות, לא הי' בזה צורך כ"כ, בגלל הסביבה וכו', אבל, כעת הוא הכרח גמור.

וזה גם נוגע ליראת-שמים של התלמידים, שהרי בבית, ישנם ורואים אחרת לגמרי ממה שרואים בישיבה, ובמילא הרי"ז מפריע ללימודו. וק"ל.

והרי ענין הכי עיקרי בחינוך התלמידים, הוא נמיעת יראת-שמים! (ז) פעם שאל מלמד מהרבי, איך נוטעים יראת-שמים בתלמידים? וענה הרבי - ע"י סיפורים של צדיקים לעתים הכי תכופות! כי זה משריש בהם את היראת-שמים.

(ח) בנוגע לתלמידים המצטיינים בלימוד, לכאורה יש סברה לסדר כזה מיוחדת עבורם, שיוכלו להצטיין ולשגשג מעלה מעלה. וכל שאר התלמידים ישתדלו להגיע למדרגותם!

(ט) משא"כ בנוגע לתלמידים החלשים², אין לעשות כזה מיוחדת עבורם, כי זה גורם להם הרגש בלתי רצוי (IT LABELS THEM). אלא - שיהיו מעורבים ונכללים עם שאר התלמידים.

¹ הרילי"ג סיפר שבזמן כ"ק אדמוהרש"ב נ"ע, הנה, בהתוועדות בתומכי תמימים, אמר המשפיע הידוע הרב שמואל גרונום ע"ה לאחד התלמידים הישיבה, שכדי שתהיי לו 1% של יר"ש אחרי עזבו את הישיבה להסתדרות בחיים, צ"ל לו 100% בעת היותו עדיין בישיבה. והנה, לאחר משך זמן שעזב התלמיד את הישיבה, חזר ואמר להמשפיע הנ"ל, שזה לא נכון, כי הוא באמת שינוי יותר גדול, לא רק של מאה פעמים, כי אם, של אלף פעמים!

² היינו-לכאורה- חלשים בלימוד בלבד, אבל, לא כאלו שיש להם בעיות נפשיות (LEARNING DISABLED), שעבורם הרי מוכרחים לעשות כזה מיוחדת!

(י) כאשר מלמדים אל"ף ב"ת, יש להשריש בתלמידים שאי"ז רק "מקצוע" (SUBJECT), כי אם, אותיות קדושות מתורת השם! וזה משריש יר"ש.

(יא) צריכים ללמד לתלמידים באופן שנותנים להם את היסודות כדי שיוכלו לעמוד ע"ע וללמוד בעצמם אח"כ.

ולכן עיקר הלימוד צ"ל לא ב"כמות", כי אם, ב"איכות". והמטרה היא שיוכלו ללמוד בעצמם.

(יב) כל תלמיד צריך להרגיש שהוא "חשוב", ולכן, יש לעשות תור בין התלמידים בנוגע למקום ישיבתם, שתינתן לכאן"א הזדמנות לשבת -משך זמן- בשורה הראשונה.

(יג) אין תועלת היחיד דוחה את תועלת הרבים, ולכן, אין לתלמיד המפרע לחינוך ולימוד בכתה, לישראל בכתה, אמנם, לאורך, לא זו הדרך כלל לשלחו מישיבה, כי אם, על הנהלת הישיבה מומלת האחריות לסדר אופן לימוד עבורו, לפי דרכו וסגנונו המתאים בשבילו. אבל אין מקום כלל וכלל לשלוח תלמיד מן הישיבה!

(יד) פעם התאונן מלמד א' להרבי שעכשיו שהוא מרוד בעבודת מלמדות, לא נשאר לו הרבה זמן ללמוד בעצמו, כי אם, שעה אחת בלבד! אמר לו הרבי, שבשכר זה שהוא עסוק בחינוך התלמידים, הנה, הוא יצליח בלימודו במשך שעה א' בלבד, כמה פעמים ככה! כי אין להתחשב במוכת עצמו בעת שצריכים לחנך בני ישראל.

(טו) בנוגע לתפלה: אף שאין צריכים תלמידים הקמנים להתפלל את כל סדר התפלה, לאורך, אין "לחתוך" את חלקי התפלה, למחצה או לשליש וכיו"ב. והיינו, כל חלק שיאמרו - שיהי' בשלימות. (דוגמא: לא להגיד חצי "אשרי", כי אם, כולו, או לא כלום, עד שיהיו מוכנים להגיד כולו).

(טז) הדגשה מיוחדת להרגיל התלמידים מגיל נמוך - שכשמתפללים צריכים לומר כל תיבות התפלה, ולא להסתפק בראי' על התיבות.